

PROGRAMA DE L'ASSIGNATURA: 20753

PERIODISME D'INVESTIGACIÓ

Objectius de l'assignatura

---

1. **Conèixer l'entorn actual del periodisme investigador**
2. **Comprendre què és la Investigació Periodística**
3. **Preparar-se per l'exercici professional**
4. **Conèixer mètodes, estratègies i tècniques professionals del PI**
5. **Saber com treballen altres professionals de la investigació**
6. **Conèixer els límits legals, ètics i deontològics**
7. **Capacitat per la selecció de casos idonis**
8. **Desenvolupar un treball en equip utilitzant les tècniques apreses**

Temari

---

1. **Conceptes envers el periodisme d'investigació.** Que és i que no és periodisme d'investigació. Errors més freqüents. El concepte "veritat". Elements sociològics del periodisme d'investigació.
2. **Reflexions i advertiments.** El mite de l'PI. Característiques del PI. Principals riscos envers el PI.
3. **Elements a considerar al PI.** El PI a l'Estat Espanyol. El posicionament polític i social. L'Administració. Els mitjans de comunicació i el PI. Les audiències.
4. **Requisits de la IP.** La independència. La credibilitat. La rellevància social. La ocultació. La metodologia de treball. Les eines d'investigació.
5. **Perfil del PI.** La observació i la discreció. La curiositat. La empatia. La importància de ser informat, documentat i curós. La persistència i la paciència. La necessitat de ser amigable, ferm, legal, honrat i honest. La capacitat d'improvisació. Aspectes psicològics rellevants al PI.
6. **Element negatiu al PI.** El rumor i l'error. El segament. La confusió. La lleugeresa. Parcialitat. L'avorriment. Objectivitat i injustícia. La manipulació.
7. **Elements condicionants al PI.** La situació pròpia del PI. Els recursos econòmics. Els recursos tècnics. La limitació de temps. Interessos de tercers. L'encàrrec i la venda de la investigació.
8. **Com investiguen altres professionals.** La investigació policial. Els investigadors privats. La percepció dels jutges. El ministeri fiscal. Els gatges a la IP. La seguretat electrònica. La seguretat personal i les represàlies.
9. **Camps d'investigació significatius a la IP.** Policial i judicial. Terrorisme. Tràfic d'estupefaents i armes. La premsa "rosa". La premsa "grogga". Esports. Política. Economia. Sexe i prostitució.
10. **Inici de la IP.** Consideracions prèvies. La tria del tema. Recursos. Valoració del risc. Consideració d'alternatives. El projecte d'investigació. La planificació i la cronologia. El mapa de la investigació. El dossier i la documentació, l'evidència i les proves.
11. **Metodologia de la IP.** Detecció de fets investigables. Per qui escrivim. Convertir una sospita en un fet documentat. La hipòtesi de treball. Desenvolupament de la IP.
12. **Les fonts i l'agenda del periodista.** El valor de les fonts. La recerca de fonts adients. Graus d'implicació. Estratègies per la selecció de fonts. El tempo d'abordament. Perfils, característiques i credibilitat de les fonts. Informació, contrainformació i desinformació. Les fonts d'accés públic. L'agenda del periodista. Contingut. Conservació. Consideracions legals. Problemes.
13. **Tècniques i estratègies d'investigació.** Identitat. Aspecte corporal. Vestuari. Actituds i llenguatge. Habilitats adients a cada escenari. Habilitats comunicatives i comunicació

no verbal. Entrevistes, improvisació i interrogatoris. La documentació de fets. La infiltració. Vigilàncies i seguiments. Els gatges. Software. Internet.

14. **La seguretat del PI.** Àrea personal: Protecció, integritat psicofísica i represàlies. Àrea d'arxius: Protecció de suports en qualsevol format. Àrea jurídica: Protecció davant accions judicials.
15. **Aspectes legals i ètics.** Drets en conflicte a la IP. Dret a informar i dret a l'honor, la intimitat i la pròpia imatge. La LOPD i la LSSICE. La confidencialitat i el deure de secret. La injúria i la calúnia. La ètica i la moral.
16. **El producte.** La duració de la IP. Els recursos econòmic, el temps i l'estat de la investigació. Confirmació i validació de dades de la investigació. Escriure. Fiascos, pèrdua d'interès, no confirmació del fet. Alternatives. Valoracions legals i conseqüències. La negociació amb els mitjans. La publicació i els mitjans.

Bibliografia bàsica

- Bezunartea, Ofa; Martínez, Florencio; DEL HOYO, Mercedes. Lecciones de periodismo. Universidad del País Vasco. Servicio Editorial Argitalpen Zerbitzua. País Vasco. 1998
- Caminos Marcet, José M^a. *Periodismo de Investigación. Teoría y práctica*. Madrid: Síntesis, 1997
- CARDINI, Fernando. *Técnicas de Investigación Criminal*, Editorial Dunken, Buenos Aires, 2001
- Carrillo, Marc *et al.* *Guía jurídica del periodista*. Barcelona: Bosch, 1991
- Gutiérrez, José Luis. «Periodismo de investigación». A Anson, Luis María *et. al.*: *Contra el poder*. Madrid: Temas de hoy, 1996
- Nespral, Bernardo. *Periodismo Judicial*. Editorial Gracia Alonso. 2005.
- Quesada, Montserrat. *La investigación periodística: el caso español*. Barcelona: Ariel, 1987
- Quesada, Montserrat. *Periodismo de investigación o el derecho a denunciar*. Barcelona: Editorial Cims'97, Colección «Libros de Comunicación Global», 1997
- Quesada Perez, Montserrat. Periodismo Especializado. En: www.ull.es/publicaciones/latina/a1999c/138quezada/enl38mq.htm
- Reig, Ramón. *Periodismo de investigación y pseudoperiodismo*. Madrid: Ed. Libertarias, 2000
- Rodríguez, Pepe. *Periodismo de investigación: técnicas y estrategias*. Barcelona: Paidós, 1994
- VV.AA. *Estudios de Periodística VI: Número monográfico dedicado al Periodismo de Investigación*. Vigo: Sociedad Española de Periodística, 1998

Avaluació

La part teòrica de l'assignatura es supera amb alguna de les següents opcions:

1. **Superant l'examen a la data fixada per la UAB**
2. **Amb avaluació continuada (4 treballs. És necessari entregar un mínim de 3 treballs en les condicions expressades pel professor)**

La part pràctica s'aprova amb la **presentació d'un treball de periodisme d'investigació** en les condicions establertes pels professors de pràctiques.